ДУХОВНА БИБЛИОТЕКА

ВЕРУЈЕМ, АЛИ ИМАМ ПИТАЊА

Пут хришћанске вере између сумње, наде и слободе

За оне који верују, питају и траже.
За сусрет са англиканском традицијом
уз поштовање сваког хришћанског пута.

ОКТОБАР 2026 · БЕСПЛАТНО ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ

Реч читаоцу

Можда си одрастао уз икону и славску свећу. Можда си Јеванђеље први пут отворио као одрастао човек. Можда си православац, римокатолик, протестант, англиканац — или још тражиш речи којима би описао своју веру. Ова књижица је и за тебе.

Реченица „Верујем, али имам питања“ није изјава слабости. Ученици су постављали питања Христу; псалмопевац је питао Бога докле ће га заборављати; апостол Тома је тражио да разуме вест о Васкрсењу. Свето писмо не прикрива такве тренутке. Искрено питање може бити почетак зрелије вере.

Нећемо нудити лаке одговоре на сваку бол нити представљати било коју Цркву као заједницу без слабости. Слушаћемо Јеванђеље усред стварног живота и упознати англиканску традицију, у којој се библијска реч, древна вера, заједничка молитва и одговорно размишљање међусобно прожимају.

Ако припадаш Православној цркви или другој хришћанској заједници, не тражимо да се одрекнеш свог наслеђа. Читај са љубављу према ономе што си примио и са слободом да упознаш друге хришћане. Добар сусрет не мора почети слагањем, него пажљивим слушањем.

После поглавља следе библијски одломци, питања и кратке, новонаписане молитве. Читај полако. Циљ није победа у расправи, већ дубљи однос са Христом.

Садржај

1. Да ли је грех постављати питања Богу?
2. Зашто Бог понекад ћути?
3. Када нас разочарају људи из Цркве
4. Може ли човек веровати и мислити својом главом?
5. Да ли Бог жели нашу љубав или страх?
6. Шта значи бити хришћанин данас?
7. Црква у којој су питања добродошла

На крају: Кратак разговор о англиканској традицији · Мали молитвени путоказ · Извори за даље читање

1 Да ли је грех постављати питања Богу?

„Верујем; помози мом неверовању!“ — смисао молитве оца из Мк 9,24

Вера која се не плаши истине

Понекад се у верском разговору осети невидљива забрана: не питај превише. Питање се лако протумачи као непослушност, а сумња као издаја. Али ако је Бог истина, зашто би се истина плашила искреног питања? Можемо бити охоли када питамо, као што можемо бити охоли и када тврдимо да све знамо. Проблем, дакле, није само у облику реченице. Важно је каквим срцем тражимо одговор.

Човек може питати да би понизио другога. Али може питати и зато што му је стало: зато што не жели да понавља речи без разумевања, да механички изговара молитве или да глуми сигурност коју нема. Такво питање није непријатељ вере. Оно може постати њен одговорни почетак.

Погледајмо Јеванђеље по Марку. Отац доводи болесног сина Исусу. Он је исцрпљен, рањив, растрзан између наде и искуства многих разочарања. Када говори о својој вери, не изговара савршену формулу. Он истовремено исповеда веру и моли помоћ свом неверовању (Мк 9,14–29). Његова молитва није лепа зато што је беспрекорна, него зато што је истинита.

И Тома је сложенији него што га представља надимак „неверни“. Он је хтео да зна да ли је вест о Васкрслом стварна. Христос не проглашава питања идеалом, али се сусреће са учеником управо у његовој недоумици (Јн 20,24–29). Тај сусрет нас учи да вера не живи само од туђег сведочанства: потребно је да оно постане и наш лични одговор.

Сумња није исто што и равнодушност

Постоји сумња која боли: „Желим да верујем, али не разумем.“ Постоји и равнодушност: „Није ме брига да ли је истина.“ Те две ствари не треба мешати. Прва може човека довести на молитву, читање и разговор. Друга га често оставља унутар затвореног круга сопствене незаинтересованости.

Не мора свако питање одмах добити решење. Хришћанство није збир одговора на испиту, већ живот у односу са живим Богом. То не значи да су доктрина и историја небитне. Значи да њихов циљ није да замене сусрет, него да му служе. Вероисповедање изговарамо заједно, али га свако од нас мора проживети у конкретним одлукама, губицима и радостима.

У англиканској традицији овај простор за промишљање препознаје се у упорном повезивању Светог писма, предања и разума. То нису три произвољне истине између којих бирамо ону која нам се допада. Писмо има темељно место; предање помаже да га не читамо као први људи у историји Цркве, а разум је дар којим пажљиво тумачимо, разликујемо и примењујемо оно што чујемо. Ово није одбацивање побожности него позив на зрелију побожност.

Православном читаоцу неће бити страно уверење да су вера и богословље више од понављања реченица. Историја Цркве памти оце који су расправљали, постављали прецизна питања и бранили тајну Христову од површних објашњења. Хришћанско смирење није одустајање од мишљења. Оно је спремност да признамо како ни сопствени разум ни наше омиљено тумачење нису мерило самога Бога.

Од питања до молитве

Када те нешто узнемири, покушај да питање изговориш пред Богом без улепшавања: „Господе, не разумем зашто се ово дешава.“ Затим читај јеванђелски одломак у целини, не само један стих извучен из контекста. Потражи саговорника који уме да слуша и није заинтересован једино да победи у расправи. И остави времена за тишину: не као замену за разум, већ као простор у којем нас разум не заглушује.

За читање: Мк 9,14–29; Јн 20,24–29; Јак 1,5; 1 Кор 13,12.

За размишљање: Које питање најтеже изговарам наглас? Да ли желим одговор — или само сигурност да више никада нећу морати да питам?

Молитва: Господе Исусе Христе, Ти познајеш моју веру и моје недоумице. Сачувај ме од охолости која мисли да све зна и од страха који се не усуђује да тражи. Научи ме да истину волим више него сопствену сигурност. Амин.

2 Зашто Бог понекад ћути?

„Докле, Господе?“ — питање које Псалтир не скрива (Пс 13)

Када молитва не личи на одговор

Једна од најтежих верских недоумица није теоријска. Она настаје поред болничког кревета, после сахране, на крају неуспешног разговора, у ноћи када човек не може да заспи. Молимо се — а оно због чега смо се молили није се променило. Некада нам други добронамерно кажу да се само више молимо. Тај савет понекад помогне, али понекад болесном срцу звучи као оптужба: да сам се довољно молио, несрећа се не би догодила.

Јеванђеље нам не даје право да тако једноставно пресуђујемо. Христос не своди бол сваког човека на његову личну кривицу (уп. Јн 9,1–3). На Крсту чујемо вапај који призива речи Псалма 22. То је важна чињеница: хришћанска вера није настала из негирања људске патње. У њеном средишту налази се Распети.

Псалми су школа молитве управо зато што допуштају више од једног гласа. У њима има захвалности, радости, покајања и славословља, али и страха, гнева, плача и збуњености. Не морамо сваки пут говорити као победници. Понекад је најискренија молитва кратко: „Господе, помилуј.“ Понекад је тишина пред Богом једино што умемо.

Божје ћутање и наша очекивања

Када кажемо да Бог ћути, често мислимо да не добијамо одговор какав смо очекивали. То не значи да је наша бол измишљена, нити да су сви одговори већ пред нама. Разликујмо три питања: Да ли Бог чује? Да ли разумем шта Бог чини? И да ли ће исход бити онакав каквом се надам? Хришћанска нада не захтева да на сва три питања у истом часу кажемо исто.

Књига о Јову није приручник за објашњавање туђе трагедије. Његови пријатељи говоре много, али управо тиме често промашују човека који страда. Јов пита, жали се, тражи смисао. На крају се не појављује једноставна табела узрока и последица, већ сусрет који показује колико је стварност већа од човековог разумевања (Јов 38–42). То није забрана питања: то је позив да не мешамо своје објашњење са Божјом мудрошћу.

У англиканској духовности посебно место има редовна заједничка молитва, укључујући јутарњу и вечерњу молитву. *Књига заједничке молитве* (*Book of Common Prayer*) обликовала је генерације верника који су исте псалме читали и у данима радости и у данима губитка. Литургијска молитва не мора да зависи од тога да ли нам се данас моли. Када човек нема својих речи, речи Цркве могу га понети. Православни хришћанин лако ће препознати сродност са искуством часослова и богослужбеног круга.

Ипак, молитвени поредак није машина која производи утеху. Нити је туга доказ духовног неуспеха. Ако неко пролази кроз тежак период жалости, депресије или безнађа, духовни

разговор и стручна помоћ не искључују једно друго. Бог није супарник човеку који уме да лечи и подржи.

Надати се без порицања бола

Хришћанска нада не говори: „Ништа страшно се није догодило.“ Она говори: „Страшно се догодило, али смрт и зло немају последњу реч.“ Васкрсење не поништава стварност крста, него открива да Бог није напустио свет који страда. Понекад је први знак те наде не велико осећање, него човек који нам дође, скува чај, седне поред нас и не жури да објасни наше сузе.

За читање: Пс 13; Пс 22; Јов 38–42; Јн 9,1–3; Рим 8,35–39.

За размишљање: Да ли сам нечију патњу покушао пребрзо да објасним? Ко је уз мене остао онда када није имао готов одговор?

Молитва: Боже који познајеш и речи и тишину, чуј ме када не умем да се молим. Буди близу онима који су болесни, уплашени и усамљени. Дај ми стрпљење да не глумим радост, и наду да не заборавим Твоју љубав. Амин.

3 Када нас разочарају људи из Цркве

Христос остаје мерило и онда када га хришћани не следе.

Рана коју је тешко именовати

Посебно боли када нас повреди заједница од које смо очекивали утеху. Можда је неко злоупотребио поверење. Можда је свештеник говорио грубо, верник ширио трач, а важније постало ко има право да одлучује него ко се осећа остављеним. Некада се под речју „послушност“ од човека захтева да не поставља никаква питања. Некада се чак озбиљно зло покушава сакрити ради угледа установе.

То није ситница коју треба прекрити побожном реченицом. Где постоје насиље, принуда или злоупотреба, потребни су безбедност, истина, одговорност и помоћ надлежних; опроштај не значи прикривање неправде. Вера не обавезује жртву да се врати у опасност.

Читамо Јеванђеље и видимо да Христос није био попустљив према лицемерју верских вођа. Његове оштре речи нису напад на молитву, храм или предање као такве; оне су суд над религијом која показује спољашњу уредност, а занемарује правду, милосрђе и верност (уп. Мт 23,23). Зато се хришћанство не може свести на одбрану сваког поступка црквених људи.

Црква није клуб беспрекорних

Први ученици нису били савршени. Петар је из страха порекао Господа. Ученици су се препирали око првенства. Павлове посланице показују заједнице у којима има сукоба, неправде и неразумевања. То не оправдава данашње погрешке, али нас штити од погрешне представе да је некада постојало хришћанство без људске слабости.

Црква је позвана да буде место исцељења. Али где болесници долазе по помоћ, не треба се чудити што постоје ране. Чудити се треба онда када се ране поричу, када се одговорност избегава, када се моћ брани по сваку цену. Заједница је верна своме Господу не када тврди да никада не греши, него када има храбрости да се покаје и исправи.

Англиканска традиција кроз своју историју није била поштеђена сукоба и неуспеха. У њој постоје различите богословске и литургијске струје, а о неким питањима воде се озбиљне расправе. Управо зато нема потребе представљати англиканство као сигурно уточиште без проблема. Његов вредан дар, када се заиста живи, може бити култура заједничке молитве и разговора у којем саговорник није аутоматски непријатељ.

Како разликовати здраву заједницу?

Не постоји савршена заједница, али постоје питања која помажу у разликовању. Да ли се Божја реч чита и тумачи одговорно? Да ли свештенство служи или само тражи почасти? Да ли се сиромашни и рањиви виде? Може ли човек

поставити питање без понижења? Постоје ли јасни начини да се пријави злоупотреба? Умеју ли верници да се радују добру које виде и изван сопствених граница?

За православног, римокатоличког или протестантског читаоца упознавање друге традиције не мора бити знак неверности сопственој. Може постати огледало: лакше уочавамо шта волимо у својој Цркви, а шта бисмо желели да се у њој боље живи. Учење о туђој богослужбеној лепоти не брише нашу; може је учинити видљивијом.

На крају, не питамо само: „Каква је ова Црква?“ Питамо и: „Какав ја постајем у њој?“ Да ли у мени расту гордост и презир према другима, или стрпљење и љубав? Христос није обећао заједницу у којој нико никада неће погрешити. Позвао нас је да будемо једни другима ближњи.

За читање: Мт 23,23–28; Лк 22,24–27; 1 Кор 12,12–27; Гал 6,1–2.

За размишљање: Шта ме је у црквеном животу повредило? Каква би конкретна промена показала да је покајање стварно, а не само изговорено?

Молитва: Христе, Пастиру наш, исцели оне које су повредили људи који говоре у Твоје име. Дај Цркви истинитост, храброст за покајање и љубав према слабима. Помози ми да не оправдавам зло и да не изгубим наду у добро. Амин.

4 Може ли човек веровати и мислити својом главом?

Свето писмо, предање и разум — три речи које позивају на одговорност.

Разум није непријатељ молитве

Понекад нам се чини да морамо изабрати: или ћемо веровати или ћемо размишљати. Али вера без размишљања лако постаје наивна, а разум који унапред искључује све што не може измерити остаје сиромашан пред дубином људског искуства. Свето писмо нас не позива да будемо површни. Позива нас да Бога љубимо свим срцем, душом и умом (уп. Мт 22,37).

У англиканству се често помињу Свето писмо, предање и разум. Тај израз не треба разумети као три једнако важна гласа на гласању. За англиканско богословље Писмо остаје основно мерило хришћанске вере; предање је жива историја начина на који га Црква чита, моли и исповеда; разум помаже да ту историју разумемо и Јеванђеље одговорно применимо данас. Ниједно од ово троје не би требало да буде изговор за самовољу.

Када отворимо Библију, отварамо збирку књига различитих књижевних врста, насталих у историјским околностима које нису наше. Псалам није исто што и законски текст, прича није исто што и посланица, а слика Апокалипсе не чита се

као новински извештај. Разум нам служи да питамо ко говори, коме, у каквом контексту и са каквом сврхом. Предање нас подсећа да хришћанска вера није почела нашим личним читањем.

Шта је заједничко древним црквама?

Англиканци исповедају веру у Свету Тројицу и у Исуса Христа, истинитог Бога и истинитог човека. У њиховом богослужбеном животу важно место имају древна вероисповедања, посебно Апостолско и Никејско. Као и православни хришћани, они у тим формулама препознају везу са вером ране Цркве. Не треба, међутим, из тог заједничког темеља закључити да су сви догматски, канонски или литургијски спорови решени.

За православног читаоца значај Предања обухвата саборе, свете оце, литургију, аскетско и молитвено искуство. Англиканска предаја има другачији историјски развој и унутар себе више нагласака, од наглашено литургијских и католичких до реформисаних и евангелских. То се уочава у богослужењу, тумачењу Светих тајни и разумевању појединих питања црквеног поретка. Разлике заслужују проучавање, а не карикатуру.

Може ли предање да се претвори у навику?

Може. Свака заједница зна опасност да оно што је примила као благо почне да користи као знак надмоћи. Та опасност постоји и тамо где се наглашава древна литургија, и тамо где се истиче библијска једноставност. Зато размишљање није

луксуз богослова. Оно је део одговорности сваког верника: да провери да ли његови поступци заиста одражавају Христа.

Ричард Хукер, важан англикански богослов из шеснаестог века, помогао је да се артикулише однос црквеног поретка, Писма и разума. Ипак, англиканска традиција није један затворен систем који се може свести на једно име. Она се обликовала кроз историју Енглеске цркве, Реформацију, заједничке молитвенике, мисију, расправе и сусрете са другим хришћанима.

Добро питање, према томе, није: „Да ли ова традиција допушта да сам измислим своју веру?“ Него: „Како да веру коју сам примио разумем истинито и живим одговорно?“ То је питање које припада читавом хришћанству.

За читање: Мт 22,34–40; Лк 24,27–32; Дап 17,10–12; 1 Пт 3,15.

За размишљање: Које уверење сам наследио а никада га нисам покушао разумети? Да ли другима постављам питања да бих учио или да бих потврдио да сам у праву?

Молитва: Боже истине, просветли мој ум и сачувај моје срце. Дај ми смирење да учим од Светог писма, мудрост да поштујем сведоке вере и храброст да одговорно мислим и делујем. Амин.

5 Да ли Бог жели нашу љубав или страх?

Разлика између страхопоштовања и страха који парализше.

Слика Бога коју носимо

Многи људи не одбацују Бога, већ слику Бога коју су временом понели. У тој слици Бог је пре свега строг надзорник, увек спреман да казни, никад задовољан, далек од сваке људске слабости. Човек тада веру доживљава као непрестано испуњавање захтева: учини још, докажи још, страхуј још. Радост Јеванђеља полако нестаје.

Хришћанска традиција познаје *страх Божји*, али он не мора значити панику. Постоји страхопоштовање пред Светим, свест да Бог није наша играчка и да љубав не укида одговорност. И постоји страх који човека гура у очајање и убеђује га да никада не може бити вољен. Те две ствари не треба изједначити.

У причи о блудном сину (Лк 15,11–32) млађи син долази са спремљеним објашњењем своје недостојности. Отац га не дочекује службеним списком казни. Он излази пред њега. Та прича не пориче грех: син је стварно погрешио. Али открива да се покајање догађа пред лицем љубави која жели обновљен однос, а не понижење ради понижења.

Благодат није дозвола за равнодушност

У англиканској, као и у многим другим хришћанским традицијама, велико место има реч *благодат*: Божји дар који човек не може купити, произвести или заслужити као плату. У Посланици Ефесцима спасење се доводи у везу са благодаћу и вером, а одмах затим и са добрим делима за која смо створени у Христу (Еф 2,8–10). Дела нису мито које приносимо Богу; она могу постати плод живота преображеног љубављу.

Православна реч о сарадњи човека са Божјом благодаћу подсећа нас да хришћански живот није пасивност. Постоје различити богословски начини да се опише однос благодати, вере и човековог одговора. Али корисно је не дозволити да нас различите формулације заслепе за заједничку јеванђелску истину: све почиње Божјом иницијативом љубави, а од нас се тражи жив одговор.

Покајање као повратак животу

Покајање није самопрезир. Оно је окретање — признање да сам повредио некога, да сам погрешио и да желим другачије. Некада је потребно извињење. Некада надокнада штете. Некада исповест, духовни разговор и промена дуго укорењене навике. Реч „опрости“ не постаје истинита само зато што је изговорена.

Англиканско богослужење често укључује заједничко исповедање греха и објаву Божјег опроштаја. У појединим англиканским заједницама постоји и лична исповест и пастирска духовна помоћ. Нагласак није на томе да се људи

пред Богом такмиче у осећању кривице, већ да се кроз признање истине отвори простор за обнову.

На крају, љубав према Богу не мери се јачином религијске анксиозности. Мери се, колико нам је дато да видимо, тиме растемо ли у милосрђу, истини и спремности да поново устанемо после пада. Апостол Јован говори о љубави која изгоне страх (1 Јн 4,18). Нека та реченица не постане нови терет за онога ко је уплашен, него позив да се полако учи поверењу.

За читање: Лк 15,11–32; Еф 2,8–10; 1 Јн 4,7–21; Рим 8,1–4.

За размишљање: Каквог Бога замишљам када погрешим? Да ли ме моје покајање води ка поправљању односа или само ка бескрајном самопрекоревању?

Молитва: Оче милосрђа, научи ме да грех не оправдавам, али ни да очајавам. Ослободи ме страха који ме затвара и води ме покајању које мења живот. Нека моја љубав постане видљива у делима. Амин.

6 Шта значи бити хришћанин данас?

Недеља има смисла ако мења и понедељак.

Вера која излази из храма

Неки људи мере религиозност бројем обреда, други исправношћу уверења, трећи снагом духовних доживљаја. Али Христос нам упорно враћа пажњу на ближњег. У причи о милостивом Самарјанину пресудно питање није ко је способан да тачно дефинише ближњег, већ ко се зауставио поред рањеног човека (Лк 10,25–37).

Бити хришћанин данас може значити нешто сасвим конкретно: не понижавати колегу; не ширити неистину на интернету; посетити старог суседа; одупрети се корупцији кад је лакше ћутати; признати своју кривицу пред дететом; не препустити сиромашног потпуно самом себи. Ниједна од ових ствари није спектакуларна. Али Јеванђеље често расте управо у неприметним одлукама.

Реч и трпеза

У средишту англиканског богослужења, нарочито у евхаристијској служби, налазе се читање Светог писма, молитва и Света причест. Англиканци, упркос разликама у богословским нагласцима, ломљење хлеба не схватају тек као друштвено окупљање. Крштење и Евхаристију препознају као

два главна сакрамента Јеванђеља; уз њих постоје и други важни свештени и црквени обреди, попут потврде крштења (конфирмације), рукоположења, венчања, помирења и помазања болесних.

За православног читаоца то отвара и простор блискости и простор разлика. Блискост је у уверењу да се вера не живи само у глави, него и телом, водом, хлебом, вином, молитвом и заједницом. Разлике се тичу, између осталог, начина богословског одређивања тајни и црквеног јединства. Зато заједничко поштовање Евхаристије не значи да између Православне и англиканских цркава постоји пуно евхаристијско општење.

Питање за сваког причасника остаје дубоко лично: ако у храму примам милост, да ли после службе постајем милостивији? Ако са другима исповедам једног Оца, да ли умем да препознам човека који се осећа као туђин? Ако се молим за мир, да ли у свом дому или послу градим мир?

Заједница која служи

Англиканска заједница цркава описује своје послање и кроз пет нагласака: проповедање Јеванђеља, поучавање и неговање вере, одговор на људске потребе, преображавање неправедних структура друштва и бригу за створени свет. Ове речи нису власништво једне цркве; оне подсећају на широк домет хришћанског позива. Свет није само позорница у којој чекамо вечност. Он је место где се наша вера испитује у односу према човеку и творевини.

Некад ћемо се уморити. Не можемо помоћи свима, не можемо исправити све неправде и није наша одговорност да будемо спасиоци света. Али можемо бити верни у ономе што је пред нама. Молитва тада није бег од делања; она га чисти од сујете. Делање није замена за молитву; оно показује да молитва полако улази у живот.

Мала вежба за једну седмицу

Изабери једну особу према којој носиш нестрпљење. Не мораш оправдати њено понашање. Само покушај седам дана да у молитви не тражиш њен пораз, него истину и добро за обоје. Изабери и једно добро дело за које нећеш тражити похвалу. На крају недеље запитај се шта је било теже: изговорити молитву или поступити у складу с њом.

За читање: Лк 10,25–37; Јн 13,34–35; Јак 2,14–18; Гал 5,22–23; Рим 12,9–18.

За размишљање: Где је моја вера најмање видљива? Ко је ближњи поред којег свакодневно пролазим?

Молитва: Господе, не допусти да моје речи о љубави буду веће од мојих дела. Отвори ми очи за човека поред мене, научи ме праведности без суровости и милосрђу без самохвале. Амин.

7 Црква у којој су питања добродошла

Упознавање англиканске традиције без идеализовања и без страха.

Заједничко Јеванђеље, различите историјске путање

Шта је, заправо, англиканство? То није нова религија нити покрет који је одбацио стару хришћанску веру да би све започео испочетка. Англиканска традиција развила се у оквиру хришћанске историје Енглеске, посебно кроз сукобе и реформе шеснаестог века. Она је задржала епископе, свештенике и ђаконе, древна вероисповедања и снажан литургијски живот, док је истовремено прихватила важне нагласке Реформације, нарочито на Светом писму и богослужењу на разумљивом језику.

Израз *via media*, „средњи пут“, понекад се користи да опише овај историјски покушај да се чува оно што се сматра суштинским и разговара преко подела. Али средњи пут није по дефиницији најбољи, нити је свака истина компромис између две стране. Хришћанска верност понекад захтева јасан став. Вредност англиканског искуства није у неодлучности, већ у настојању да заједничка молитва, древна вера и озбиљно богословско испитивање остану у разговору.

Књига која је учила народ да се моли

Књига заједничке молитве (*Book of Common Prayer*), у својим историјским издањима и каснијим облицима, један је од најпрепознатљивијих дарова англиканства. Она повезује читање Писма, псалме, покајање, благодарење, молитву за свет, крштење, венчање, сахрану и евхаристијско славље. Није написана да замени живу веру: њен смисао је да верници уђу у ритам молитве који траје и када осећања ослабе.

Православном читаоцу може бити блиска сама идеја да заједничка молитва постепено обликује човека. И у православној и у англиканској побожности постоји искуство да нас речи које нисмо сами смислили воде даље од тренутног расположења. Истовремено, облици службе могу бити различити: нека англиканска богослужења су свечана и блиска древном литургијском осећају, а друга једноставнија, са израженим проповедничким и песничким нагласком.

Епископи, саборност и стварне разлике

Многе англиканске цркве чувају историјско епископско устројство и себе разумеју у континуитету с древном Црквом. Појам апостолског прејемства, међутим, није свуда схваћен на исти начин, нити све друге цркве признају англиканске хиротоније и црквени статус на исти начин. Унутар англиканског света постоје и питања о којима се провинције и заједнице међусобно не слажу, укључујући неке облике рукоположења и морална учења.

Не треба, дакле, изјавити да су англиканска и Православна црква „у суштини исте“, нити да једна нема шта да научи од друге. Разлике су стварне. Православље има свој саборни, канонски и литургијски живот; англиканске цркве имају сопствене историјске облике заједништва, богослужења и аутономије. Разговор тражи и истину и љубав. Добар саговорник не сакрива разлику, али не прави од ње изговор за непоштовање.

Англиканско-православни богословски дијалог траје од 1973. године. Он показује да је могуће озбиљно разговарати без подругљивих парола, иако пуно црквено јединство није успостављено.

Шта би неко могао да затекне на англиканском богослужењу?

Могао би чути читања из Старог и Новог завета, псалме, проповед, исповедање вере, молитве за свет и благослов. На евхаристијској служби видео би хлеб и вино, благодарење и причешће у поретку који зависи од конкретне цркве. У неким храмовима видео би иконе, свеће и свечане одежде; у другима једноставнији простор. Различитост не треба романтизовати, али она је део стварности англиканства.

Православни посетилац може присуствовати служби ради упознавања. За причешћивање треба поштовати правила сопствене цркве и цркве домаћина и разговарати са свештенством. Упознавање не захтева журбу ни притисак.

Последње питање није „Ко је победио?“

После свих историјских разлика остаје питање: да ли нас све то приближава Христу? Упознавање друге традиције може нас учинити пажљивијим хришћанима у нашој; може покренути и разговор о духовном дому. Таква одлука тражи слободу, време, молитву и разговор с одговорним духовним лицима.

Ако те англиканска традиција занима, почни од Јеванђеља, од древних вероисповедања и од једног стварног богослужења. Постави питања. Слушај одговоре, али проверавај и шта живот заједнице говори. Не мораш постати мање веран Христу да би постао пажљивији о хришћанима који га славе другим речима и обичајима.

За читање: Дап 2,42–47; 1 Кор 12,12–27; Еф 4,1–6; Јн 17,20–23.

За размишљање: Шта у хришћанској традицији коју сам наследио највише волим? Која питања бих желео да поставим англиканском свештенику — без полемике и без унапред припремљеног одговора?

Молитва: Господе Исусе Христе, Ти си позвао ученике да буду једно у истини и љубави. Чувај нас од презира, површности и лажног мира. Научи нас да верно исповедамо оно што смо примили, да поштујемо савест других и да заједно тражимо Твоју вољу. Амин.

Кратак разговор о англиканској традицији

Да ли је англиканство протестантско или католичко?

Историјски је настало у доба Реформације и зато има протестантске елементе. Истовремено је сачувало епископско устројство, древна вероисповедања и богату литургију. Неки англиканци наглашавају реформисано-евангелску баштину, други католичку и литургијску. Назив „католички“ овде може значити „саборни, васељенски“, а не нужно припадност Римокатоличкој цркви.

Да ли англиканци верују у Свету Тројицу и Христово Васкрсење?

Да. Вера у Тројичног Бога, Христово оваплоћење, крст и Васкрсење припада средишту класичне англиканске вере, као и древна хришћанска вероисповедања.

Имају ли англиканци Свете тајне?

Уобичајено се као два главна сакрамента Јеванђеља истичу крштење и Евхаристија. Постоје и други обреди благодати и црквеног живота: потврда крштења, исповест и помирење, рукоположење, брак и помазање болесних. Англикански

говор о сакраментима није увек истоветан православној терминологији о седам Светих тајни.

Да ли англиканци поштују Богородицу и свете?

У англиканству постоји разноврсност. Многи поштују Марију као Богородицу у оквиру древне христолошке вере и обележавају спомен светих; неке заједнице користе иконе и богослужбене календаре, а друге имају уздржанију праксу. Позивање светих у молитви и улога икона нису једнако схваћени у свим англиканским заједницама.

Да ли све англиканске цркве припадају истој организацији?

Не. Светска Англиканска заједница (*Anglican Communion*) обухвата аутономне цркве повезане заједничком историјом и структурама општења. Постоје и друге цркве и групе које се називају англиканским, али нису њени чланови. Зато је важно за конкретну локалну заједницу проверити њен црквени статус, надлежност и односе са другим црквама, а не то претпостављати из назива.

По чему се англиканство разликује од православља?

Разлике укључују историјски развој, црквено устројство, тумачење појединих доктрина, разумевање ауторитета, поједине литургијске и сакраменталне праксе и одређена

савремена питања. Такође, не постоји пуно евхаристијско општење. Уместо кратких и грубих оцена, најбоље је разговарати о једном питању по једном, уз поуздане изворе и стварно богослужбено искуство.

Могу ли да упознам англиканско богослужење а да не напустим своју цркву?

Само присуство богослужењу ради упознавања не значи промену верске припадности. Ипак, правила учешћа у појединим обредима, нарочито у причешћивању, разликују се. Поштуј поредак своје цркве и домаћина, а о недоумицама разговарај са свештеником.

Мали молитвени путоказ за седам дана

Ово није замена за лично молитвено правило нити за богослужење. То је једноставан начин да се читање настави у свакодневици.

Први дан — Искреност. Прочитај Мк 9,14–29. Изговори пред Богом једно питање које дуго скриваш.

Други дан — Тишина. Прочитај Пс 13. Остани неколико минута у тишини, без потребе да произведеш одређено осећање.

Трећи дан — Истина. Прочитај Мт 23,23–28. Размисли где твоје речи звуче побожније од твојих поступака.

Четврти дан — Разумевање. Прочитај Лк 24,13–35. Постави једно питање о библијском тексту и потражи поуздано тумачење.

Пети дан — Повратак. Прочитај Лк 15,11–32. Учини један конкретан корак ка помирењу, ако је то безбедно и могуће.

Шести дан — Ближњи. Прочитај Лк 10,25–37. Уради једно добро дело без потребе да за њега сазнају други.

Седми дан — Заједница. Прочитај Јн 17,20–23. Помоли се за своју црквену заједницу и за хришћане других традиција.

Завршна молитва

Боже, Оче сваког доброг дара, захваљујем Ти за веру коју сам примио и за питања која ме подстичу да дубље тражим истину. Нека ме љубав према Теби не учини надменим према другима. Нека ме сусрет с другачијим хришћанским искуством не одвоји од Јеванђеља, већ ме позове да га озбиљније живим. Даруј ми разум који слуша, савест која је будна и срце које уме да се моли. Кроз Исуса Христа, Господа нашег. Амин.

За даље читање и проверу

Свето писмо. Наведена библијска места могу се читати у преводу који се користи у твојој црквеној заједници. У књижици су библијски мотиви углавном препричани, а не преузимани као дословни цитати из одређеног превода.

Англиканска заједница — званични преглед вере. „What Anglicans Believe“: https://www.anglicancommunion.org/what-anglicans-believe/

Свето писмо, предање и разум. „The Role of Scripture, Tradition & Reason“: https://www.anglicancommunion.org/the-role-of-scripture-tradition-reason/

Историја англиканства. „History of Anglicanism“: https://www.anglicancommunion.org/history-of-anglicanism/

Сакраменти. „The Sacraments: Signs of God’s Grace“: https://www.anglicancommunion.org/the-sacraments-signs-of-gods-grace/

Црква Енглеске — Евхаристија и сакраменти. „The Eucharist“: https://www.churchofengland.org/faith-life/what-we-believe/eucharist

Англиканско-православни богословски дијалог. „The Anglican–Orthodox Dialogue“: https://www.anglicancommunion.org/ecumenical-dialogue/anglican-orthodox/

Ову књижицу читај као духовни увод, а не као званични катихизис или изјаву конкретне англиканске јурисдикције. Англиканске цркве и заједнице нису у свему истоветне; за конкретна локална богослужбена и канонска питања потребно је проверити податке код надлежне заједнице.

Припремљено као духовно и информативно штиво за читаоце сајта anglican.rs · Октобар 2026.

НЕ МОРАШ СВЕ ДА ЗНАШ ДА БИ ПОЧЕО ДА ТРАЖИШ.

Христу су долазили људи са недоумицама.
Он их није позивао на глумљену сигурност,
већ на истину, поверење и следовање.

Читај Јеванђеље. Моли се. Размишљај.
Поштуј савест ближњега. Настави разговор.

anglican.rs